

OBSAH

I. KAPITOLA: FILOSOFICKÉ KOŘENY PROBLEMATIKY

LIDSKÝCH PRÁV	3
1. HLAVA: EMANCIPACE ČLOVĚKA - VĚČNÝ PROBLÉM	3
1.1.(1) Význam filosofie lidských práv pro objevování rozměrů nesvobody a hledání způsobů zajištění svobody a práv člověka. Filosofický přínos k objevu zdroje práv v lidské podstatě	3
1.2.(2) Zánik koncepce nadřazenosti státu nad vůlí člověka	4
1.3.(3) Zdroje historických změn v pojetí vztahu „člověk – stát“	4
1.4.(4) Historické zdroje lidských práv - křesťanství v reformační interpretaci (kalvinismus), dobová společenská situace, osvícenský racionalismus s teorií přirozeného práva	4
1.5.(5) Akcent kalvinismu na přímý vztah „člověk - Bůh“ jako základ objevu nadbytečnosti absolutistického postavení vladaře	4
1.6.(6) Objevení se laického státu a práva v důsledku oddělování církve od státu	5
1.7.(7) Inspirace přirozeného práva v antické filosofii	5
1.8.(8) Prvky společenské smlouvy v antické filosofii	5
1.9.(9) Reflexe antického pojetí společenské smlouvy v názorech kalvinistických monarchomachů jako základ formulování práva na odpor vůči moci	6
1.10.(10) Zásluha reformace - změna v pojetí práva jako privilegia	6
1.11.(11) Objev lidské individuality kalvinismem jako předpoklad emancipace člověka v právu	7
1.12.(12) Historický význam prosazování svobody vyznání jako začátku hledání lidských práv	7
1.13.(13) Změna v přístupu k požadování svobody reforemací - nikoliv milost udílená panovníkem, nýbrž právní nárok; předpoklady vzniku koncepce o vrozených právech	7
1.14.(14) Historický náskok Čech vůči Evropě v úsilí o svobodu svědomí ..	8
1.15.(15) Přirozenoprávní zásada nepřevoditelnosti práv lidu na panovníka jako základ koncepce člověku vrozených a nezcizitelných práv	8
1.16.(16) Historický přínos racionalistické filosofickoprávní kultury rodícího se britského impéria - snášelnost a vzájemná úcta mezi lidmi jako předpoklad klimatu svobody	9
1.17.(17) Objev konstruktivní stránky svobody vedle její tradičně destruktivní role - produkt britského vývoje v době objevení se názorů Johna Locka	9

1.18.(18)Hugo Grotius a desakralizace přirozeného práva - nahrazení teocentrismu antropocentrismem při inspiraci antickou představou o společenské smlouvě.....	10
1.19.(19)Nástup epochy osvícenského přirozeného práva a objev soběstačného jedince jako subjektu práva	11
1.20.(20)Inspirace antickou představou soběstačného jedince - zrození subjektivního práva novověku.....	11
1.21.(21)Základní vývojové směry osvícenského práva - J. Locke a J. J. Rousseau.....	12
1.22.(22)Formulování kategorie občana v názorech J. J. Rousseaua	13
1.23.(23)Konstituování principu rovnosti; názory J. Locka a J. J. Rousseaua na „člověka“ a „občana“	13
1.24.(24)Formování nauky o „originálním právu“ a vliv názorů J. Locka v severoamerických koloniích; Charta o svobodě vyznání Rhode Islandu jako první model práva vymykajícího se moci	14
1.25.(25)Anglický „Bill of Rights“ z r. 1689 - předstupeň kodifikací lidských práv a svobod	15
1.26.(26)W. Blackstone - formování přístupu k lidským právům jako k absolutním právům člověka	15
2. HLAVA: NÁSTUP KODIFIKACÍ LIDSKÝCH PRÁV	16
2.1.(27)Prohlášení práv státu Virginia z r. 1776.....	16
2.2.(28)Americký „Bill of Rights“ z r. 1789.....	17
2.3.(29)Prohlášení práv člověka a občana, na kterém se usneslo francouzské ústavodárné shromáždění r. 1789	18
2.4.(30)Občanská práva a svobody v Čechách revolučního roku 1848.....	19
2.5.(31)Význam nástinu vývoje filosofickoprávních názorů pro zrození lidských práv	20
2.6.(32)Zdrženlivý poměr kontinentální filosofie k problematice lidských práv v 19. století a význam humanismu T. G. Masaryka.....	21
2.7.(33)J. S. Mill jako významná autorita liberalismu a jeho názory na svobodu individua.....	22
DEKLARACE PRÁV ČLOVĚKA A OBČANA	23
3. HLAVA: 20. STOLETÍ - ČLOVĚK NEBO MASA?	26
3.1.(34)Degradace lidských práv po první světové válce v Evropě.....	26
3.2.(35)Ohrožení existence kultury lidských práv - italský fašismus a německý nacismus	27
3.3.(36)Sovětský stát - protiklad sociálního humanismu proklamovaného ústavou a liberalistického humanismu politických a osobních práv.....	28
3.4.(37)Ambivalentní charakter sovětské společnosti stalinské éry - podobnost metod politického systému s metodami fašismu a nacismu na jedné straně a ovlivnění Všeobecné deklarace lidských práv OSN sociálně-ekonomickými právy zakotvenými v ústavě SSSR z r. 1936	29

II. KAPITOLA: VZNIK ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ JAKO ZÁRUKY UCHOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV V NAŠEM SVĚTĚ..... 30

1.(38) <i>Návrat k lidským právům na konci druhé světové války - hlavní příčina vzniku OSN.....</i>	30
2.(39) <i>Všeobecná deklarace lidských práv a její obranná a konstruktivní funkce ve vztahu k lidským právům.....</i>	30
3.(40) <i>Doktrína o nerozlučné spojitosti míru a lidských práv; lidská práva jako předmět mezinárodní právní úpravy</i>	31
4.(41) <i>Charta OSN jako mezinárodní smlouva států o ochraně a prosazování lidských práv.</i>	32
5.(42) <i>Zřízení samostatných mezistátních odborných organizací koordinujících ochranu a rozvoj lidských práv (ILO, UNESCO, UNICEF, FAO, WHO)</i>	32
6.(43) <i>Vztah Charty OSN a Všeobecné deklarace lidských práv - nástin obsahu</i>	33
7.(44) <i>Problematika závaznosti Všeobecné deklarace lidských práv OSN</i>	34
8.(45) <i>Vztah jednotlivých kategorií lidských práv a otázka priority významu některých z nich.....</i>	34
9.(46) <i>Problém kontroly mezinárodního standardu lidských práv; řešení obsažené v mezinárodních paktech z 2. pol. šedesátých let.....</i>	35
VŠEOBECNÁ DEKLARACE LIDSKÝCH PRÁV	36

III. KAPITOLA: PROBLEMATIKA PRÁVNÍHO STATUSU OBČANA VE SPOLEČNOSTI 42

1.(47) <i>Základní kategorie prvků právního statusu občana.....</i>	42
2.(48) <i>Reálný právní status občana jako výraz vztahu mezi jeho právy a povinnostmi</i>	42
3.(49) <i>Závislost obsahu práv a svobod na společenské realitě a teoretických koncepcích (doktrínách)</i>	43
4.(50) <i>Problematika klasifikace základních prvků právního statusu občana.....</i>	43
5.(51) <i>Základní práva a svobody - základní prvek právního statusu</i>	43
6.(52) <i>Právo politické jako prvek právního statusu.....</i>	44
7.(53) <i>Hospodářská, kulturní a sociální práva jako prvek právního statusu.....</i>	45
8.(54) <i>Práva na soudní a jinou právní ochranu jako prvek právního statusu.....</i>	47

IV. KAPITOLA: MEZINÁRODNÍ SITUACE OD OSMDESÁTÝCH LET JAKO VÝZNAMNÝ FAKTOR PŘEMĚN V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV V NAŠÍ ZEMI 48

1.(55) <i>Vývoj problematiky lidských práv v sedmdesátých letech.....</i>	48
---	----

2.(56) <i>Louis Henkin a Zbigniew Brzezinski - spoluautoři teoretických základů orientace zahraniční politiky USA v oblasti lidských práv</i>	48
3.(57) <i>Návrat k liberalistické koncepci lidských práv a jeho důsledky pro oživení tržního hospodářství</i>	49
4.(58) <i>Vztah „freedom-liberty“ jako alegorie vztahu morálních a právních norem ve společnosti svobodné konkurence</i>	49
5.(59) <i>Problematiky aplikace liberalistické koncepce lidských práv v ČR v souvislosti s přechodem k tržnímu mechanismu hospodářství</i>	50
6.(60) <i>Problematiky přístupu k hospodářským, sociálním a kulturním právům při přechodu k tržní ekonomice</i>	50
7.(61) <i>Prosazování ekonomických a sociálních práv mezi univerzální lidská práva jako stabilní trend v rámci jejich vývoje v mezinárodním měřítku</i> ..	51
8.(62) <i>Nezávislá justice - hlavní záruka práv v tzv. „právním státě“</i>	52
9.(63) <i>Zásada nadřazenosti mezinárodních smluv o lidských právech zakotvená v ústavní listině základních práv a svobod</i>	53

V. KAPITOLA: PROBLEMATIKA MEZINÁRODNÍHO PRÁVA LIDSKÝCH PRÁV. JEHO PŮSOBENÍ A VÝZNAM

1.(64) <i>Mezinárodněprávní standard lidských práv a koncepce svobody založená na oddělení práv a povinností</i>	54
2.(65) <i>Vznik nového odvětví mezinárodního práva - mezinárodní právo lidských práv</i>	55
3.(66) <i>Povinnosti států vyplývající z Charty OSN v oblasti lidských práv</i> .	55
4.(67) <i>Hlavní úkoly mezinárodní ochrany lidských práv vyplývající z Helsinské konference KEBS</i>	56
5.(68) <i>Problém mezinárodněprávní ochrany lidských práv – záležitost vnitrostátní jurisdikce anebo mezinárodní intervence států OSN? Problém „podpory“ a „ochrany“ lidských práv</i>	57
6.(69) <i>Problém mechanismu uplatňování lidských práv a následné kontroly nad jejich dodržováním</i>	58
7.(70) <i>International Bill of Rights: Mezinárodní pakt o právech hospodářských, kulturních a sociálních; Mezinárodní pakt o občanských a politických právech; vyhláška FMZ 120/76 Sb.</i>	58
8.(71) <i>Vznik Charty 77</i>	59
9.(72) <i>Kontrolní mechanismus vytvořený na základě ustanovení International Bill of Rights</i>	60
10.(73) <i>Výbor pro lidská práva OSN</i>	60
11.(74) <i>Opční protokol</i>	61
12.(75) <i>Systém kontroly ve speciálních oblastech ochrany lidských práv</i> .	61
13.(76) <i>Evropská úmluva o lidských právech (Výbor ministrů, komise pro lidská práva, soud)</i>	62
14.(77) <i>Regionální konvence ochrany lidských práv</i>	63

15.(78) <i>Nezávislé aktivity dohledu nad dodržováním lidských práv (Amnesty International, Helsinki Watch Commite)</i>	63
16.(79) <i>Výroční zprávy amerického ministerstva zahraničí a dodržování lidských práv ve světě</i>	64
17.(80) <i>Dnešní situace a vývojové perspektivy v oblasti lidských práv</i>	65
18.(81) <i>Návrhy nových dimenzí lidských práv - utopie nebo realita?</i>	66

MEZINÁRODNÍ PAKT O OBČANSKÝCH

A POLITICKÝCH PRÁVECH.....	66
----------------------------	----

MEZINÁRODNÍ PAKT O HOSPODÁŘSKÝCH, SOCIÁLNÍCH

A KULTURNÍCH PRÁVECH	83
----------------------------	----

OPČNÍ PROTOKOL K MEZINÁRODNÍMU PAKTU O OBČANSKÝCH

A POLITICKÝCH PRÁVECH.....	93
----------------------------	----

VI. KAPITOLA: PROBLEMATIKA ZAČLENĚNÍ LIDSKÝCH PRÁV

DO SYSTÉMU PLATNÉHO PRÁVA.....	97
--------------------------------	----

1.(82) <i>Problematika začlenění lidských práv do systému platného práva</i> .	97
--	----

2.(83) <i>Klasifikace základních práv občanů</i>	98
--	----

3.(84) <i>Problematika garancí lidských a občanských práv</i>	98
---	----

4.(85) <i>Systém obecných garancí občanských práv; sociálně- ekonomické záruky; politickoprávní záruky; právní záruky</i>	98
---	----

5.(86) <i>Systém speciálních právních garancí občanských práv</i>	100
---	-----

6.(87) <i>Lidská práva a vztah „člověk - úřady“; klasifikace vlivu státní správy na status občana právního státu</i>	100
--	-----

7.(88) <i>Problém propojení pravidel fungování státní administrativy se zárukami ochrany postavení občana; negativní, pasivní, aktivní občanský status; podzákonost</i>	101
---	-----

8.(89) <i>Decentralizace a administrativně právní status občana</i>	102
---	-----

9.(90) <i>Participační práva občana</i>	102
---	-----

10.(91) <i>Kontrolní práva občanů a jejich obrana proti chování orgánů a pracovníků státní správy (opravné prostředky, petiční právo, veřejné mínění)</i>	103
---	-----

11.(92) <i>Odpovědnost státu za škody vzniklé nezákonným rozhodnutím státního orgánu</i>	104
--	-----

12.(93) <i>Právo na spravedlivý soud; civilní a trestní řízení</i>	104
--	-----

13.(94) <i>Garancie občanského statusu v civilním řízení soudním</i>	105
--	-----

14.(95) <i>Ochrana účastníků soudního řízení</i>	105
--	-----

15.(96) <i>Práva a postavení občana v trestním řízení</i>	105
---	-----

16.(97) <i>Presumpce nevinny</i>	106
--	-----

17.(98) <i>Zásada „in dubio pro reo“</i>	106
--	-----

18.(99) <i>Právo na obhajobu</i>	107
--	-----

19.(100) <i>Občan v situaci odsouzeného</i>	107
---	-----

20.(101) <i>Pojem osobnostních práv a jejich rozdělení na všeobecná a specifická</i>	108
--	-----

21.(102) Právo na ochranu osobnosti.....	108
22.(103) Kategorie osobnostních práv.....	109
23.(104) Právo na autorství.....	110
24.(105) Osobní rodinná práva; práva dětí; alimentální povinnost.....	110
25.(106) Práva spojená s uspokojováním osobních potřeb občanů.....	111
26.(107) Vlastnické právo.....	112
27.(108) Právo individuálního vlastnictví.....	112
28.(109) Právo dědické.....	113
29.(110) Právo bydlet.....	113
30.(111) Lidská práva a trestní právo.....	114
31.(112) Trestně právní záruky práv občanů.....	115
32.(113) Lidská práva a vazba.....	115
33.(114) Problematika vyšetřování a právní ochrany občana.....	116
34.(115) Vztah trestního práva a práva ústavního.....	116
35.(116) Změna v pojetí práva na práci; promítnutí politických a osobních práv do sféry sociálně ekonomických práv.....	116
36.(117) Lidská práva a nástup podnikatelské aktivity.....	118
37.(118) Problém charakteru hospodářských a sociálních práv v podmínkách fungování tržního hospodářství (institucionalizovaná ochrana nebo charitativní systém).....	119
38.(119) Lidská práva a ekologie.....	119
39.(120) Lidská práva, právní stát a krizové projevy tzv. „technické civilizace“ na přelomu k třetímu tisíciletí.....	120
LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD.....	122

VII. KAPITOLA: RENESANCE ZÁJMU O LIDSKÁ PRÁVA - JEJÍ DŮSLEDKY PRO ČLOVĚKA A PRO PERSPEKTIVY LIDSKÝCH PRÁV..... 136

1.(121) Problematika aktuálnosti návratu k individuálním lidským právům koncem osmdesátých let.....	136
2.(122) Návrat suverenity individua a jeho podnikatelské iniciativy jako jeden z důsledků renesance lidských práv v osmdesátých a devadesátých letech.....	137
3.(123) Lidská práva jako zprostředkovatel renesance občanství a vybudování organizované demokracie.....	137
4.(124) Teorie generací lidských práv.....	138
5.(125) Nová generace lidských práv.....	138
6.(126) Problém zneužití lidských práv.....	139
VÝBĚR Z POUŽITÉ LITERATURY:.....	140